

Právo a internet

Organizační záležitosti

David Sehnálek

Katedra mezinárodního a evropského práva

Kancelář č. 104 PrF MU

David.sehnalek@gmail.com

Konzultační hodiny: úterý 12:00 14:00

(prostřednictvím MS Teams)

- Právní úprava cookies
- Právní zvláštnosti elektronického obchodu
- Případ Google Spain SL a Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González věc C-131/12 Právo být zapomenut
- Ochrana soukromí a osobních údajů na Internetu
- Licenční smlouvy v prostředí internetu
- Možnosti a limity elektronizace veřejné správy
- Reakce práva na kyberkriminalitu
- Ochrana autorských práv na Internetu
- Elektronický podpis a jeho právní úprava
- Právní aspekty kryptografie, ochrana dat
- Alternativní (on-line) způsoby řešení sporů
- Právní problémy cloudových řešení

Cíl přednášky

1. Pochopit fungování práva
2. *Uvědomit si dopady práva na fungování internetu s rozlišením vztahů soukromoprávních a veřejnoprávních*

Kde hledat právní předpisy a prameny?

- **ASPI** aktualizovaná databáze právních předpisů - tuzemské i zahraniční právní předpisy
- www.eurlex.eu – Právo a judikatura EU

Obecný úvod

Co je to „internet“?

- Různé definice a pojetí
 - Technická: soubor propojených počítačových sítí, používajících zejména TCP/IP protokoly
 - Právní (USA) “the combination of computer facilities and electromagnetic transmission media, and related equipment and software, comprising the interconnected worldwide network of computer networks that employ the Transmission Control Protocol/Internet Protocol or any successor protocol to transmit the information” - US Communications Act
 - **Ve skutečnosti je to v ale v praxi naprosto jedno**

Kyberprostor

- *Kyberprostor je globální a vyvíjející se doména popisovaná užíváním elektrických sítí a elektromagnetického spektra, jejíž smysl je vytvářet, uchovávat, upravovat, vyměňovat, sdílet, vybírat, používat či vymazávat informace. Kyberprostor zahrnuje: a) fyzická i telekomunikační zařízení, která umožňují spojení technologií a komunikaci sítí systému, chápáno obecně (SCADA zařízení, smartphony/tablety, počítače, servery, atd..), b) počítačové systémy a komplementární software, který zaručuje spojení a funkčnost systému, c) spojení počítačových sítí, d) uživatelské vstupy a uzly zprostředkovatelů spojení, e) informace – uživatelská data*
- https://www.academia.edu/7096442/How_would_you_define_Cyberspace

Internet z právního hlediska

- Dvě složky:
 - Hmotná (fyzicky existuje)
 - Nehmotná (informace)
- Plus složka osobní
- Tzn. Je tvořen věcmi a osobami

Specifika internetu

- Virtuální prostor – informace může být získána odkudkoliv
- Chybí jednoduchá a plně spolehlivá možnost geografické identifikace
- Nezná hranice
- Chybí centrální autorita
- Je automatizovaný
- Je „demokratický“
- „Kvantita“ často není problém
- Je „věčný“
- **Důsledek? - Klasické právní přístupy selhávají a nestačí**

World Wide Web

- **Worldwide** accessibility
- **Worldwide** potential damage
- **Worldwide** jurisdiction

- Virtualizace
 - proces, kdy zůstává zachována podstata nějakého (prakticky libovolného) fenoménu, přičemž dochází k zásadní změně jeho formálních znaků

<https://www.youtube.com/watch?v=sMyokl6YJ5U>
- Abstrakce
 - Správná identifikace virtuálního protějšku reality
- Přenos
 - řešení „tradičního“ do virtuálního světa
- Modifikace
- Technologická neutralita

Tradiční svět

Právo a jeho charakteristiky

- Právo není jedno, může mít podobu MPV, PEU a VP
- VP a PEU jsou v dosahu omezeny jurisdikcí – personální a teritoriální
- Schopnost státu prosazovat své právo dělá stát státem – viz Somálsko a jiné zhroucené státy
- Každý občan má povinnost dodržovat právo svého státu
- Cizímu právu podléháme jen výjimečně
- Cizinci na našem území našemu právu nepodléhají jen výjimečně
- Extrateritoriální uplatňování práva vůči cizincům je nežádoucí a nechtěné
- Svět je globalizovaný – mnohdy je proto postihován účinek chování (právo hospodářské soutěže) – nepovažuje se za extrateritorialitu

Důsledky pro nás

- Obecně – jsme občany ČR a z tohoto vztahu nám vznikají práva a povinnosti.
- Stát (ČR) chrání a garantuje naše práva - právo na život, právo na ochranu vlastnictví
- Jsme povinni dodržovat povinnosti, které nám právní normy ukládají – povinnost platit daně, povinnost dodržovat předepsanou rychlost na silnicích
- Známe vlastní předpisy – všechny! (Ignorantia iuris non excusat)

-> jsme povinni dodržovat české právní předpisy, většinou tak samozřejmě (tj. podvědomě) činíme

Internet a tradiční právo

- Internet nezná hranice – při tradičním pojetí teritoriálně působícího práva nastává problém
 - Co regulovat a co postihovat?
 - Koho regulovat a koho postihovat?
 - Jak pravidla vynucovat?
- Řešení – změna práva, technické změny, rezignace na vlastní politiku...?
- Royal Court of Justice, UK, [2008] EWHC 687 (QB)

Veřejné vs soukromé právo

- K čemu slouží veřejné právo? Co právo soukromé?
- Uveďte příklady
- Kde tedy lze předpokládat ochotu státu „rezignovat“ na vlastní regulaci?

Zajímá nás cizí právo? I.

- V některých případech podléháme právu jiného státu **když vycestujeme z ČR**
- – dopravní předpisy, podnikání, zákazy a příkazy (zahalení v některých muslimských zemích)

Zajímá nás cizí právo? II.

- V některých případech podléháme právu jiného státu **i když nevycestujeme z ČR**
- Na základě zvláštní právní normy se na náš právní vztah aplikuje jiné než české právo....
- Sami si můžeme v některých případech zvolit, že právní vztah chceme podřídít jinému než českému právu – tzv. volba práva, prorogace soudů, rozhodčí řízení
- vědomost takové volby!

Problém s internetem?

- Překračujeme hranice mezi státy -> nutnost aplikace cizího práva
- Tedy nemusím cestovat a přesto se snadno mohu dostat do styku s cizím právem

Úvod do problematiky

- Koupili jste si někdy nějakou věc v zahraničí?
- Jezdíte na dovolenou do ciziny? Stala se Vám tam nějaká nehoda?
- Nakupujete online? (amazon...)
- Sdílíte fotky na sociálních sítích?

Právo

- Vnitrostátní
 - Prameny?
- Mezinárodní
 - Prameny?
- Unijní?
 - Prameny

Mezinárodní právo soukromé

- Mezinárodní právo soukromé se zabývá vztahy
 - občanskoprávními
 - obchodněprávními
 - pracovněprávními
 - rodinněprávními
- **S mezinárodním prvkem**
- Vznikající vztahy přesahují svým významem hranice určitého státu
- V některém prvku mají vztah k zahraničí a tím se dostávají do vztahu k jinému státu

Mezinárodní právo soukromé

Co je to „mezinárodní“ prvek?

- Subjekty nebo některý ze subjektů daného vztahu má vztah k cizímu státu, nebo
- objekt právního vztahu je v cizině (nemovitost), nebo
- určité právní skutečnosti, které zakládají vznik, změnu nebo zánik právního vztahu, nastaly v cizině (nákup zboží v zahraničí – vznik vlastnického práva)

Mezinárodní prvek

1. Obyvatel Prahy si objedná od podnikatele ze Znojma přes jeho e-shop 5 lahví vína...
2. Přes e-bay si pan Drevokocúr objedná 5 triček...
3. Pan Veverka z Brna jede v březnu lyžovat do Alp, kde srazí italskou lyžařku...
4. Na studijním pobytu ve Francii se slečna Divá zamilovala do polského studenta, vzala si jej a měla s ním 5 dětí.

Mezinárodní právo soukromé

- Řeší „kolize“ mezi právními řády
- Při řešení příkladu s mezinárodním prvkem nás vždy zajímají 3 otázky
 1. Jaké bude právo rozhodné?
 2. Kde se budeme případně soudit?
 3. Co dělat se soudním rozhodnutím, které bude v mém případě vydáno?
- Vraťme se k příkladům...

Mezinárodní právo soukromé

- MPS tyto kolize řeší pomocí zvláštních, tzv. kolizních norem (viz dále) a hraničních určovatelů (příklady)
- Tyto kolizní normy byly vytvářeny v době „offline“
- Jsou založeny na zásadě teritoriality – lokalizace na konkrétní území nějakého státu
- Dnes – je (zdánlivý) problém s jejich aplikací v online prostředí

Mezinárodní právo soukromé a internet

- Proč je nutné se bavit o mezinárodním právu soukromém v souvislosti s internetem a kyberprostorem?
- Internet, kyberprostor je „nový“ fenomén, který sám o sobě **není regulován**, neexistuje jednotný „zákoník internetu“, který by upravoval vztahy na něm vznikající
- Internet je „mezinárodní“ hřiště, na kterém **neexistují hranice** jako mezi státy a jejich právními řády

Mezinárodní právo soukromé a internet

- Na internetu se uzavírají kupní smlouvy, nakupuje zboží, zprostředkovává a vystavuje množství informací.
 - Jak se bránit, podvedou-li mne při nákupu, pomluví-li mne na veřejně přístupném blogu?
 - Jak zjistím právo rozhodné, sudiště?
- > nelze použít jen jedno univerzální právo, je nutné postupovat pomocí norem MPS (nic lepšího prozatím neexistuje...) a najít některé z těch mnoha možných

Charakteristiky internetu z pohledu práva

1. Neexistence hranic – „nabourání“ dosavadního po staletí fungujícího systému práva, mezinárodního práva, suverenity států... (výjimky Čína, Saudská Arábie)
2. Povaha komunikace – šíření informací k neomezenému počtu uživatelů – výhoda i nebezpečí
3. Technická „jednoduchost“ šíření informace
4. Anonymita

Charakteristiky internetu z pohledu práva

5. Je složité určit fyzickou polohu jednotlivých osob, které ho používají – nemusí být vazba www stránek na konkrétní osobu, stát – obtížnost použití HU státní příslušnosti, místa vzniku škodné události... Jedna z mála použitelných vazeb – IP adresa?

6. Neexistuje 1 centrální „vláda“ nebo instituce, která by pohyb na internetu upravovala

Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN) – přidělování doménových jmen a IP adres, Kalifornie

Internet a právo

- **Delokalizace vztahů na internetu** – je nutná regulace?
- Internet – země nikoho a zároveň všech?
- Dosud neexistuje jednotné kyberprávo, kolizní normy kyberprostoru.
- Přístupy jednotlivých států se liší, liší se ostatně jejich právo obecně
- Posun od otázky „zda vůbec vztahy na internetu regulovat“ k otázce „jak na to a do jaké míry“ ...
- Regulace je nutná, jedná se o interakci mezi lidmi a lidé nejsou dokonalí... - rozmach používání internetu, množství lidí a vznikajících vztahů

Internet a MPS

- 1. Jednoduchý vznik mezinárodního prvku – uzavírání smluv na dálku**
 - Vznik „přeshraničních“ sporů, nepoměr mezi náklady na uzavření smlouvy a nákladů na následné soudní řízení při porušení
- 2. Nedostatek informací – o smluvním partnerovi, místě uzavření smlouvy -> významné pro určení pravomocného soudu a rozhodného práva**
- 3. Problémy s uznáním a výkonem soudních rozhodnutí**

Mezinárodní právo soukromé

- Příklad cizího prvku ve vztazích na internetu
 - Někdo vystaví pomlouvačné informace o vaší osobě na svém blogu. Tyto informace si mohou přečíst lidé na celém světě.
 - Na e-bay si koupíte knihu. Namísto objednané knihy vám pošlou jinou knihu. Žádáte vrácení kupní ceny nebo výměnu zboží.

Mechanismy řešení sporů

- Právní
 1. Vnitrostátní
 2. Mezinárodní
 3. Unijní (právo EU)
- Neprávní
 - Samoregulace (ADR)

Mezinárodní právo soukromé - prameny

1. Normy vnitrostátního původu

- zákon č. 91/2012 Sb. - Zákon o mezinárodním právu soukromém (dále jen ZMPS)
- Dílčí ustanovení týkající se MPS v obchodním zákoníku, zákonu práce, zákonu o rodině apod.

2. Normy mezinárodního původu

- Mezinárodní smlouvy dvoustranné
- Mezinárodní smlouvy mnohostranné

Mezinárodní právo soukromé - prameny

3. Normy unijního původu

- **Primární právo**
- **Sekundární právo** – nařízení a směrnice
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I bis)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)

Další prameny soukromého práva

- Směrnicové právo – spotřebitelské smlouvy, pojistné smlouvy, ochrana vysílaných pracovníků, ochrana spotřebitele při uzavírání spotřebitelských smluv

Mezinárodní právo soukromé - metody

MSP pracuje se 2 základními metodami

1. Kolizní metoda (kolizní normy)
2. Metoda přímá (přímé normy)

Mezinárodní právo soukromé - metody

- **Kolizní metoda**
- Kolizní norma - provádí výběr práva
 - Určuje, který dotčený právní řád se použije pro soukromoprávní vztah s mezinárodním prvkem
 - Neobsahuje věcnou úpravu, nestanoví práva a povinnosti

Mezinárodní právo soukromé - metody

Kolizní norma se skládá z

- **Rozsahu** – rozsah vztahů, na který kolizní norma dopadá
- **Navázání** – pomocí hraničního určovatele propojuje vztah s právním řádem

Mezinárodní právo soukromé - metody

Hraniční určovatel je skutečnost, kterou využívá kolizní norma k provázání právního vztahu s právem určitého státu

Druhy:

- lex patriae – právo státní příslušnosti
- Lex rei sitae – právo místa pobytu
- Lex electa – právo zvolené stranami
- Lex loci delicti – právo místa deliktního (protiprávního) jednání
- Lex loci solutionis – právo místa uzavření smlouvy

Kolizní normy

Příklad kolizní normy

- Pan A z Brna jede v březnu lyžovat do Val di Fiemme, Itálie. Na sjezdovce jej srazí neopatrný rakouský lyžař.
- Nařízení o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy – čl. 4 – *„právo rozhodné pro mimosmluvní závazkové vztahy se určí podle práva místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.“*

Kolizní normy

- Pan B si na webových stránkách www.amazon.com objedná elektronickou čtečku.
- Nařízení Řím I – článek 4 odst. 1 – *„právo rozhodné pro kupní smlouvu se řídí právem sídla prodávajícího“*

Kolizní normy

- Pan C jede v červenci na pracovní brigádu do Anglie. Bude pracovat jako metař v Londýně pro polského podnikatele, který si založil úklidovou službu.
- *„právo rozhodné pro individuální pracovní smlouvy se řídí právem místa země, kde zaměstnanec obvykle vykonává svoji práci“*

Mezinárodní právo soukromé - metody

Kolizní normy nalezneme v:

- ZMPS
- Nařízení Řím I – uzavírání smluv

Mezinárodní právo soukromé - metody

- **Pokud jde o smlouvy** – právo EU (**nařízení Řím I**) preferuje následující:
 - Zvolené právo (*lex electa*)
 - Právo státu nejužšího spojení
 - Pozor. – v případě spotřebitele může být výsledek modifikován (pasivní vs aktivní spotřebitel)!
- **Pokud jde mimosluvní škodu** – právo EU (**nařízení Řím II**) preferuje následující:
 - právo země, kde škoda vznikla (*lex loci damni infecti*), bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody
 - Vyplývá-li ze všech okolností případu, že je civilní delikt zjevně úžeji spojen s jinou zemí, použije se právo této jiné země.
- **Pokud jde mimosluvní škodu (osobnostní práva)** – české právo (**ZMPS**) stanoví:
 - Právo státu, ve kterém k narušení došlo.
 - Postižená osoba může však zvolit použití práva státu, ve kterém
 - **a)** má postižená osoba obvyklý pobyt nebo sídlo,
 - **b)** má původce narušení obvyklý pobyt nebo sídlo, nebo
 - **c)** se dostavil výsledek narušujícího jednání, pokud to původce narušení mohl předvídat.

Facebook

- Veškeré žaloby, soudní nařízení nebo spory vůči nám vzešlé z tohoto prohlášení nebo používání Facebooku budete vznášet výhradně u okresního soudu Spojených států pro okres Northern District of California nebo státního soudu kraje San Mateo. Souhlasíte s tím, že pro účely vedení veškerých takovýchto sporů se podřídíte jurisdikci daných soudů. **Toto prohlášení a vaše případné žaloby na nás se řídí zákony státu Kalifornie, USA, bez ohledu na kolizi právních ustanovení.**

Gmail

- Soudy v některých zemích se nebudou u některých typů sporů řídit právním řádem státu Kalifornie. Jestliže se vaše trvalé bydliště nachází v některé z těchto zemí, pak v případech, kdy je uplatňování právního řádu státu Kalifornie právně vyloučeno, může být u těchto sporů uplatňován právní řád vaší země. V opačném případě souhlasíte, že veškeré spory, které z těchto podmínek vyplývají nebo se jich či služeb týkají, budou podléhat právnímu řádu státu Kalifornie (USA) s výjimkou právních předpisů Kalifornie upravujících volbu rozhodného práva. Obdobně platí, že pokud vám právní řád vaší země v případě sporů, které z těchto podmínek vyplývají nebo se jich týkají, neumožní souhlasit s jurisdikcí nebo místní příslušností soudů v okrese Santa Clara v Kalifornii (USA), pak je možné uplatnit místní jurisdikci nebo příslušnost soudů. V opačném případě budou všechny soudní spory ohledně nároků, které vyplynou z těchto podmínek nebo v souvislosti s nimi či se službami, vedeny výhradně u federálních nebo státních soudů v okrese Santa Clara v Kalifornii ve Spojených státech amerických. Společnost Google i vy souhlasíte s osobní jurisdikcí/příslušností těchto soudů.

AirBnB (1)

- 21.1 If you reside in the United States, these Terms will be interpreted in accordance with the laws of the State of California and the United States of America, without regard to conflict-of-law provisions. Judicial proceedings (other than small claims actions) that are excluded from the Arbitration Agreement in Section 19 must be brought in state or federal court in San Francisco, California, unless we both agree to some other location. You and we both consent to venue and personal jurisdiction in San Francisco, California.
- 21.2 If you reside in China these Terms will be interpreted in accordance with the laws of China (“**China Laws**”). Any dispute arising from or in connection with this Agreement shall be submitted to the China International Economic and Trade Arbitration Commission (CIETAC) for arbitration in Beijing which shall be conducted in accordance with CIETAC’s arbitration rules in effect at the time of applying for arbitration, provided that this section shall not be construed to limit any rights which Airbnb may have to apply to any court of competent jurisdiction for an order requiring you to perform or be prohibited from performing certain acts and other provisional relief permitted under China Laws or any other laws that may apply to you. The arbitration proceedings shall be conducted in English. The arbitral award rendered is final and binding upon both parties.

AirBnB (2)

- 21.3 If you reside outside of the United States and China, **these Terms will be interpreted in accordance with Irish law. The application of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG) is excluded. The choice of law does not impact your rights as a consumer according to the consumer protection regulations of your country of residence.** If you are acting as a consumer, you agree to submit to the non-exclusive jurisdiction of the Irish courts. Judicial proceedings that you are able to bring against us arising from or in connection with these Terms may only be brought in a court located in Ireland or a court with jurisdiction in your place of residence. If Airbnb wishes to enforce any of its rights against you as a consumer, we may do so only in the courts of the jurisdiction in which you are a resident. If you are acting as a business, you agree to submit to the exclusive jurisdiction of the Irish courts.

Smlouvy na internetu

Spotřebitelské smlouvy

- Zvýšená ochrana spotřebitele - spotřebitel
- článek 6 odst. 1 písm a) Nařízení Řím I – *„smlouva uzavřená spotřebitelem se řídí právem země, kde má spotřebitel své bydliště, pokud se jakýmkoliv způsobem taková činnost na zemi nebo několik zemí včetně této země zaměřuje“*
- zaměření?
- Zahraniční www stránky x stránky v českém jazyce (ale se sídlem v zahraničí)
- Avšak – i zde je možnost volby!

Smlouvy na internetu (non EU)

Hraniční určovatel lex loci solutionis = Místo plnění závazku

- typický HU stanoví působnost smluvního práva
- Není problém v případě, kdy internet slouží jen jako komunikační prostředek k uzavření smlouvy nebo dojde-li k plnění mimo internet
- Sporné v případě, kdy předmětem plnění je služba spočívající v poskytnutí informace – klasické řešení v podobě místa, kde se strana v okamžiku plnění (poskytování informace) nachází – v případě internetu velmi těžce zjistitelné...

Smlouvy na internetu

- Problém může vzniknout např. u umístění bannerové reklamy – plnění nastává všude, kde se banner zobrazuje nebo kde na něj můžeme kliknout
- Specifický problém u spotřebitelských smluv – zde postupně nahrazován HU státní příslušnosti / nebo se stanoví tzv. **materializovaná volba práva**

Internet a MPS

- Možné řešení – **geoidentifikace** – vytvoření „hranic“ internetu?
- **Identifikace skutečné geografické polohy uživatele internetu**
- Omezení přístupu na web určitému okruhu uživatelů
- Vytvoření několika druhů obsahu stránek v souladu s právem země, kde se zobrazují

Mezinárodní právo soukromé - metody

- **Metoda přímá** upravuje přímo svými normami práva a povinnosti účastníků právního vztahu
- **Příklad** přímé normy – Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní kupní smlouvu – „obchodní zákoník pro mezinárodní smlouvu“
- (pozn. v rámci EU bylo chystáno nové nařízení pro kupní smlouvu, které mělo být pojato jako 29. režim)

Mezinárodní právo soukromé

procesní

- kde se budeme případně soudit a co dělat se soudním rozhodnutím?
- Klíčové pojmy - Pravomoc a příslušnost

Jurisdikce – jurisdiction - pravomoc

- **Pravomoc**

- souhrn oprávnění určitého státního orgánu jednat a rozhodovat v určitých, zákonem stanovených záležitostech

- vymezení okruhu věcí (rozsah záležitostí), které soudy projednávají a rozhodují

- **Mezinárodní pravomoc** – pravomoc soudů daného státu ve vztahu k orgánům jiného státu (vztah s mezinárodním prvkem – může můj soud tuto věc řešit?)

Vymezení pojmů - jurisdikce

Příslušnost – určení toho článku ze soustavy soudů, který má danou věc projednat a rozhodnout

Soud kterého stupně je oprávněn v určité věci provést řízení

1. Věcná příslušnost – určuje, který soud má projednat a rozhodnout určité druhy právních věcí
2. Místní příslušnost – určuje, který soud v rámci stejného článku soustavy soudů má projednat a rozhodnout konkrétní věc

Internet a právo - jurisdikce

Důsledky určení pravomocného soudu:

- Místo řízení
- Použité procesní a hmotné právo
- Náklady
- Domácí prostředí
- Uznání a výkon rozhodnutí

Internet a právo - jurisdikce

Určení pravomocného soudu:

1. Na základě norem mezinárodního práva procesního (Nařízení Brusel I bis)
2. Tzv. prorogace – v určitých typech právních vztahů (občanské a obchodní spory) je možné zvolit si určitý soud k rozhodování ve sporu
3. Možnost podřízení sporu rozhodčímu řízení (problém zejména u spotřebitelských úvěrů a pracovních smluv)

Internet a MPS - jurisdikce

Problémy s určením hraničního určovatele

Nejednoznačnost – není jasné, který právní řád určují

1. Nevhodnost HU pro kyberprostor – vede k velkému množství nebo žádnému státu

Častý hraniční určovatel – místo plnění smlouvy

Internet a MPS - jurisdikce

Časté problémy

1. Beze smlouvy - Pomluva či tvrzení na internetu
2. Beze smlouvy - Nekalosoutěžní jednání na internetu
3. Ze smlouvy - Uzavírání (spotřebitelské) smlouvy na internetu

Pomluva na internetu

- **Příklady hraničních určovatелů (Evropa)**
- **Lex loci delicti** – zásah do soukromého práva (např. P vlastnické, P ochrany osobnosti)
 - dle čl. 7 odst. 3 Nařízení Brusel I ve věcech týkajících se deliktů odpovědnosti „*je nutné žalovat u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události*“

Pomluva na internetu

- -> při vzniku škodné události na internetu – jak propojit internetovou lokaci s jurisdikcí určitého státu?
- Na území kterého státu došlo ke škodné události nebo se projeví její škodné následky?
- V případě pomluvy – jedná se o místo bydliště „pomlouvače“ nebo místo, kde se nachází server, na kterém informaci nalezneme?

Pomluva na internetu (non EU)

- **Judikát Gutnick v. Dow Jones**
- Zveřejnění informací o žalobci na internetovém časopise žalovaného
- Žalobce (Gutnick) nežaloval v USA, ale v Austrálii, kde měla vzniknout škoda

Pomluva na internetu (non EU)

Argumentace soudu: „za místo, kde se uskutečnila pomluva, je třeba považovat místo, kde došlo k újmě na cti poškozeného. (...) Informace šířené prostřednictvím WWW mají formu způsobilou naplnit skutkovou podstatu pomluvy teprve tehdy, jsou-li přesunuty do počítače osoby, která k nim přistupuje prostřednictvím svého WWW prohlížeče. Místem, kde dochází k újmě na cti je tedy právě to místo, kde uživatel stahuje informace z příslušného WWW serveru.“

https://www.youtube.com/watch?v=N_VJzOJSP9o

Ale soudy USA odmítly uznat a vykonat rozhodnutí na základě svobody projevu...

Pomluva na internetu (EU)

- Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci eDate Advertising
- Místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události = místo, kde se nachází „centrum zájmů“ poškozeného
- <https://www.youtube.com/watch?v=NqgSm04oBxk>

Smlouvy na internetu - jurisdikce

- Rozumné je pamatovat na možnost sporu již ve smlouvě – prorogace
- Pokud chybí, nastoupí pravidla obsažená v MPSaP
- Řešení tedy může být v každém státě různé
- V EU – nařízení Brusel Ibis.
 - Stát bydliště žalovaného (čl. 4)
 - V místě splnění závazku (čl. 7/1)
 - V místě bydliště spotřebitele (čl. 18)

Zaměřování na spotřebitele

- Pammer v. Karl Schlütter GmbH & Co. KG C-585/08 and Hotel Alpenhof v. Mr. Heller C-144/09
- *...postačí pro to, aby byly činnosti ,zaměřeny‘ (na členský stát, ve kterém má spotřebitel své bydliště)..., aby webová stránka zprostředkovatele mohla být konzultována na internetu?“*

Uznání a výkon cizích rozhodnutí

- Spor – soudní řízení – vydání rozhodnutí – nabytí právní moci – vykonatelnost (v př. cizích rozhodnutí uznání a výkon)
- Nedílná součást MPS
- Podmínka existence MPS, pohybu soudních rozhodnutí
- Bez možnosti výkonu soudního rozhodnutí nemají výše uvedené úvahy smysl
- Soudní rozhodnutí stanoví určité povinnosti, pokud strana povinná dobrovolně neplní, je strana oprávněná žádat výkon rozhodnutí u soudu (např. zaplacení částky, vrácení věci...)

Jurisdikce na internetu - pokračování

- Trestní jurisdikce
- Správní jurisdikce
- Finanční jurisdikce

Trestní jurisdikce

- Ochrana základních hodnot a zájmů státu a společnosti
- Princip neoddělitelnosti jurisdikce a rozhodného práva - trestní soud, je-li příslušný k rozhodnutí ve věci, rozhoduje vždy podle práva svého státu
- Zde tedy neřešíme otázku „podle jakého práva“, ale zda vůbec...

Trestní jurisdikce

- **Prameny**
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Dvoustranné smlouvy o právní pomoci uzavřené mezi ČR a druhými státy – právní pomoc, pravomoc a příslušnost soudů, uznání rozhodnutí

Trestní jurisdikce

- Právní moc a příslušnost orgánů činných v trestním řízení
- Obvykle koncipována velmi široce
- Lze stíhat trestné činy, které
 - Byly přímo spáchány na území příslušného státu
 - Jejichž následky se na území tohoto státu projeví
 - Které mají jen nepřímou souvislost s tímto územím
 - Lze stíhat TČ, jejichž pachatel se nachází mimo země ČR

Trestní jurisdikce

- Mezinárodní internetové trestní činy – TČ lze stíhat na území více států
- Například TČ se odehraje na území jednoho státu, jeho účinky nastanou na území jiného státu (hackerský útok na server fyzicky umístěný v jiném státě...)
- Problémy – neefektivní mezinárodní spolupráce, složité vyšetřování, provádění důkazů, svědectví - čas
- Rozdílná legislativa, složité procesní postupy
- *(pro ilustraci - Pitr, Kožený)*

Trestní jurisdikce

- Pozitivní konflikt působnosti trestního práva – spory mezi státy o to, které orgány jsou příslušné ve věci rozhodovat
- 1927 „...trestné činy, jejichž pachatel se v době jejich spáchání vyskytoval na území jiného státu, je třeba považovat za spáchané tam, kde se vyskytl jeden z jejich základních elementů, konkrétně jejich účinek.“

Trestní jurisdikce

- Mezinárodní internetová kriminalita – koncepce **efektivní přítomnosti pachatele** na území státu (x fyzická přítomnost)
- -> pachatel se na území státu v době páchaní TČ nenacházel ani zde nedošlo přímo k jeho spáchání, ale projevil se zde efekt/účinek jednání
- Případy:
 - provozování hazardu – Antigua vs. New York
 - England and Wales Court of Appeal (Criminal Division) Decisions, R. v Sheppard, Whittle, extraterritorialita trestního práva „The court had jurisdiction to try the appellants for their conduct because a substantial measure of the activities constituting the crime took place in England“.

Trestní jurisdikce

- Praxe – řízení se vede u OČTŘ státu, kde se pachatel aktivně zdržuje nebo se nachází jeho komunikační infrastruktura
- Důvod – problémy se včasným zajištěním důkazů, svědků, kteří se nacházejí na území cizího státu

Trestní jurisdikce

Úmluva Rady Evropy o počítačové kriminalitě

- 23.11.2001 Budapešť
- Definice jednotlivých skutkových podstat TČ
 - nedovolené získání přístupu k systému
 - nedovolené narušování komunikace
 - poškozování dat
 - narušování běhu informačních systémů
 - zneužití technických prostředků k výše uvedeným činům (včetně jejich držení)
 - padělání za užití počítače
 - počítačový podvod
 - výroba, distribuce, získávání a držení dětské pornografie na datových nosičích
 - porušování autorských práv a práv souvisejících
 - pomáhání nebo návod k uvedeným činům
 - <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/185/signatures>
 - <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680081561>

Trestní jurisdikce

- Možnost státu učinit výhradu
- Členské státy se v Úmluvě zavázaly provést taková legislativní opatření, která jejich orgánům umožní tyto trestné činy vyšetřovat a zajišťovat k tomu odpovídající důkazy

Trestní jurisdikce

- Závazek států
 1. Zavést do národní trestní legislativy příslušné skutkové podstaty trestných činů
 2. uzákonit odpovídající procesní pravomoci orgánů činných v trestním řízení
- > odpadnutí problému existence tzv. bezpečných přístavů pro pachatele internetové trestné činnosti

Trestní jurisdikce

- Problémy Úmluvy
 - Neřeší pozitivní konflikt působnosti více orgánů více států
 - Nevyřešené ústavněprávní problémy vydávání vlastních občanů k trestnímu stíhání do zahraničí, místní působnosti trestního práva procesního
 - závazek stíhat určitý trestný čin tehdy, pokud je spáchán na území některé ze stran úmluvy nebo na území mimo územní výsost – zásada teritoriality – nevhodné pro kyberkriminalitu
 - Prozatím omezený počet smluvních států (ale ČR – 1.12.2013 a USA)

Trestní jurisdikce

- Přínos Úmluvy
 - zavedení mechanismů, které z procesního hlediska usnadňují vyšetřování trestných činů a shromažďování důkazů
 - zavedení institutu kontaktních center s nepřetržitým provozem

Trestní jurisdikce (EU)

- Směrnice 2013/40 o útocích na informační systémy.
- Směrnice 2011/92/EU o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii
- Rámcové rozhodnutí 2002/584/JHA o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy
 - Prolomení zásady nevydávání vlastních občanů k trestnímu stíhání do jiných států
 - tíhání jednání:
 - protiprávní jednání proti počítači.
 - protiprávní jednání za použití počítače

Správní jurisdikce

- Oblast podnikání (výkon živnosti, licence pro výkon určitých podnikatelských činností apod.)
- Je dána u kteréhokoliv ze států, který má na daný právní vztah vazbu
 - Teritoriální (umístění serveru, faktický výkon činnosti (Uber, AirBnB))
 - Personální (autor webové stránky)
- Úzce spjato s územím a státem
- Krize efektivity a legitimacy (Polčák)
- Vliv práva EU – svoboda usazování a volný pohyb služeb

Správní jurisdikce

- Není exkluzivní – možnost existence jurisdikce více států nad jedním právním vztahem
- Problém s uznáváním a výkonem rozhodnutí – veřejné právo
- Avšak! rámcové rozhodnutí Rady 2005/214/SVV ze dne 24. února 2005 o uplatňování zásady vzájemného uznávání peněžitých trestů a pokut
 - počítačová trestná činnost

Správní jurisdikce

- Problémové okruhy (finanční právo)
 - Kriterium místa zdanitelného plnění
 - Domicil subjektů internetových transakcí
 - Přesouvání umístění osob – možnost vyhnout se zdanění...

Správní jurisdikce

- **Spory o správní jurisdikci nad sázkovými kanceláři**
- Problematika místa plnění (lex loci solutionis) – aktuálně loterijní právo
- Otázka místa plnění v případě kursové sázky internetové sázkové kanceláře usazené pod jurisdikcí cizího státu – jurisdikce místa domicilu kanceláře nebo místa pobytu sázejícího
- Princip svobody pohybu služeb x národní správní legislativy (EU)

Správní jurisdikce

- Snahy států o řešení
 - Zákaz soudní cestou – typicky Francie, spor s Maltou ohledně online dostihových sázek, nedávné rozhodnutí k blokování jedné z gibraltarských služeb (problém s uznáváním takových rozhodnutí)
 - Zákaz poskytování těchto služeb na internetu – Maďarsko (rozpor s právem EU)

Správní jurisdikce

- Rozhodnutí ESD **C-203/08 Betfair**
- stát může zakázat poskytování služeb internetového sázení – „*vnitrostátní právní úprava, která má za cíl potlačovat závislost na hazardních hrách, jakož i boj proti podvodům*“
- v praxi ale nezakazuje občanům členských států, aby prostřednictvím internetu "vycestovali" do jiného členského státu sázeli tam (jedu na dovolenou do Vegas a také sázím)

Finanční jurisdikce

- Finanční právo
- Pravomoc/příslušnost finančních orgánů, soudů
 1. Daňová jurisdikce
 2. Celní jurisdikce
 3. Dohledová a dozorová jurisdikce

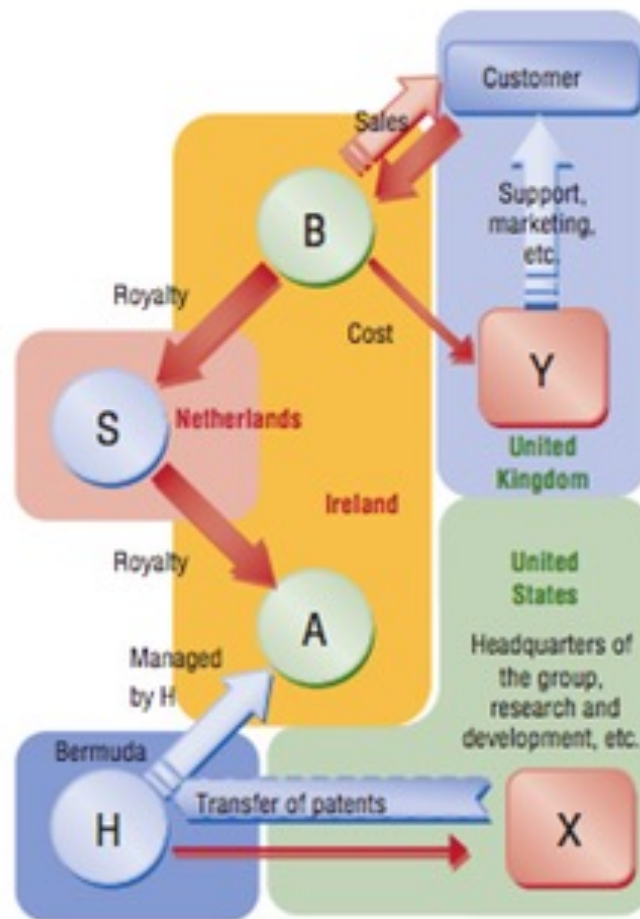
Finanční jurisdikce

Daňová jurisdikce

- Prodej, nákup, export, import zboží, služeb
- Zda dané zboží, služba bude zdaněna, ve kterém státě a v jaké výši
- Druhy daní
 - Přímé daně – stanovovány v závislosti na výši důchodu nebo majetku
 - Daň z příjmu FO
 - Daň z příjmu PO
 - Daň z majetku, dědická, darovací...
 - Nepřímé daně – uvalené na statky nebo služby
 - DPH
 - Spotřební daň
- Digitální daň
 - Návrh OCED
 - Některé státy zavedly (Francie, Velká Británie, Španělsko) jiné zvažují ČR

Jak se vyhnout zdanění

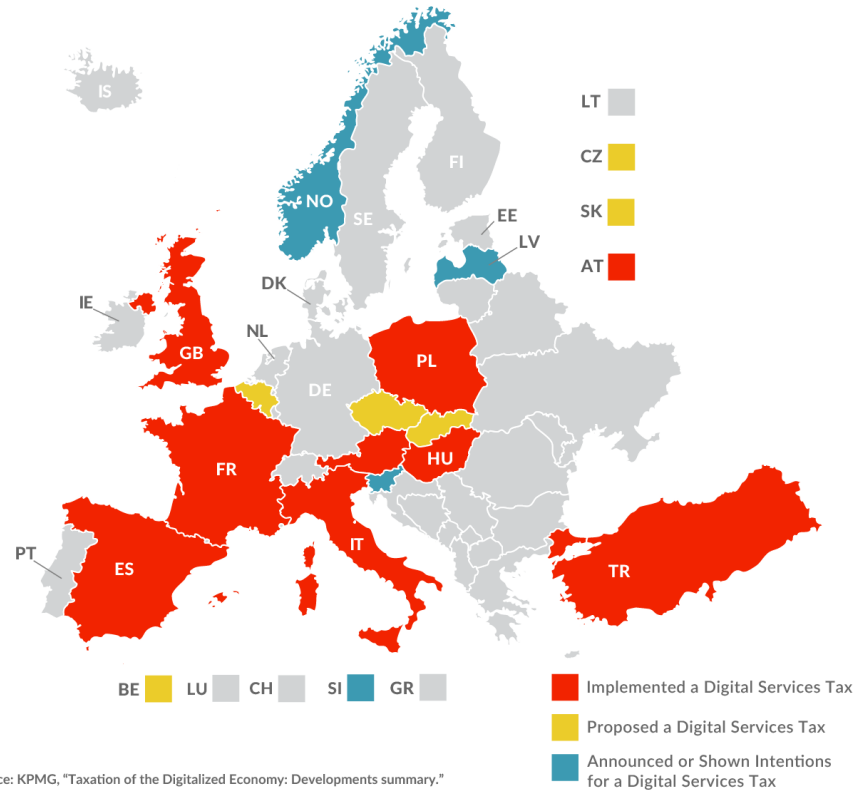
- Zdroj - wikipedie



Digitální daň

What is the Current State of Digital Services Taxes in Europe?

Announced, Proposed, and Implemented Digital Services Taxes
in European OECD Countries, as of October 14, 2020



Source: KPMG, "Taxation of the Digitalized Economy: Developments summary."

Finanční jurisdikce

- Často dochází k souběhu jurisdikcí více států = dvojí zdanění
- Smlouvy o zamezení dvojího zdanění
 - Metoda započtení (započte se daň zaplacená v jiném státě namísto části daně, která má být zaplacená v tomto státě)
 - Metoda vynětí (započte se základ daně vyměřený nebo podaný v daňovém přiznání v jiném státě místo části základu daně, který má být vyměřen nebo podán v daňovém přiznání v tomto státě)
 - <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdaneni/prehled-platnych-smluv>

Finanční jurisdikce

Celní jurisdikce

- U zboží
- Dělení cel
 - dovozní clo – na dovážené zboží, dnes v rámci obchodu se státy mimo EU
 - vývozní clo – na vyvážené zboží, v EU se nepoužívá
 - průvozní clo - na zboží v tranzitním režimu - odstraněno v roce 1921 Barcelonskou úmluvou

Finanční jurisdikce

- **Evropská unie**
- V obchodu mezi členskými státy EU jsou cla zakázána úplně
- 1968 – společná celní politika, Společný celní sazebník
- 1993 – jednotný vnitřní trh, 1994 Celní zákoník
- EU – jednotné celní území, odstranění všech cel mezi členskými státy
- Společná celní politika vůči nečlenským státům
- Celní unie s jinými státy, mnohostranné a dvoustranné mezinárodní smlouvy

Finanční jurisdikce

Dozorová a dohledová jurisdikce

- Mezinárodní spolupráce
- Dohled nad finančním trhem, platebním stykem, bankovníctví – ČNB
- MF – internetové hry, loterie, sázky
- Pozor – svoboda poskytování služeb!

Dílčí aspekty problematiky IT a práva

Otázka formy?

- Dlouhou dobu řešena otázka písemnosti
- Dnes spolehlivě upraveno:
 - § 40 OZ, § 562 NOZ
 - *(1) Písemná forma je zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby.*
 - *(2) Má se za to, že záznamy údajů o právních jednáních v elektronickém systému jsou spolehlivé, provádějí-li se systematicky a poslopně a jsou-li chráněny proti změnám. Byl-li záznam pořízen při provozu závodu a dovolá-li se jej druhá strana k svému prospěchu, má se za to, že záznam je spolehlivý.*
- ~~Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu~~
- Směrnice č. 2000/31/ES, o elektronickém obchodu
- ~~Směrnice č. 1999/93/ES, o zásadách Společenství pro elektronické podpisy~~
- nařízení Evropské unie č. 910/2014 o elektronické identifikaci a důvěryhodných službách pro elektronické transakce na vnitřním evropském trhu.
- Soudní řízení - § 42 OSŘ:
 - *Podání je možno učinit písemně. Písemné podání se činí v listinné nebo elektronické podobě prostřednictvím veřejné datové sítě nebo telefaxem. K tomu náleží ÚS: ze dne 24. 4. 2006, IV. ÚS 319/05*
 - *(2) Písemné podání obsahující návrh ve věci samé učiněné telefaxem nebo v elektronické podobě je třeba nejpozději do 3 dnů doplnit předložením jeho originálu, případně písemným podáním shodného znění. K těmto podáním, pokud nebyla ve stanovené lhůtě doplněna, soud nepřihlíží.*
 - *V případě podání v elektronické podobě podepsaného uznávaným elektronickým podpisem nebo podání v elektronické podobě podle zvláštního právního předpisu 58a) se nevyžaduje doplnění podání předložením jeho originálu podle odstavce 2.*

Elektronický podpis (nařízení eIDAS)

- Podpis – řada funkcí (ověřovací, identifikační, pravostní, uzavírací, varovací, zachovávací, důkazní)
- Lze realizovat mnoha způsoby, právo některé z nich staví nad jiné
- Legislativa (aktuální a původní):
 - ~~Směrnice č. 1999/93/ES, o zásadách Společenství pro elektronické podpisy~~
 - *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES*
 - ~~Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu~~
 - *Zákon o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce*
 - *Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/1502 ze dne 8. září 2015, kterým se stanoví minimální technické specifikace a postupy pro úroveň záruky prostředků pro elektronickou identifikaci podle čl. 8 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu (Text s významem pro EHP*

Elektronický podpis (nařízení eIDAS)

- **EP** = data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena a která podepisující osoba používá k podepsání;
- **služba vytvářející důvěru** = elektronická služba, která je zpravidla poskytována za úplatu a spočívá:
 - a) ve vytváření, ověřování shody a ověřování platnosti elektronických podpisů, elektronických pečeti nebo elektronických časových razítek, služeb elektronického doporučeného doručování a certifikátů souvisejících s těmito službami nebo
 - b) ve vytváření, ověřování shody a ověřování platnosti certifikátů pro autentizaci internetových stránek nebo
 - c) v uchovávání elektronických podpisů, pečeti nebo certifikátů souvisejících s těmito službami;
- **certifikátem** elektronické potvrzení, které spojuje data pro ověřování platnosti elektronických podpisů s určitou fyzickou osobou a potvrzuje alespoň jméno nebo pseudonym této osoby
- **kvalifikovaným certifikátem** certifikát, který byl vydán kvalifikovaným poskytovatelem certifikačních služeb,
- **Elektronická pečeť** - data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena s cílem zaručit jejich původ a integritu;

eIDAS česká úprava	Certifikát	Důvěryhodnost	Právní účinky a důsledky
Elektronický P. (v úzkém pojetí)	Ne	Žádná	Podle VP (dle čs. judikatury žádné)
Zaručený el. P.	Ano Důvěryhodný Žádné požadavky	Malá	Umožní identifikovat jednajícího
Uznávaný el. P.	Ano Kvalifikovaný Certifikační autorita	Střední	Ekvivalent tradičního podpisu v ČR
Kvalifikovaný el. P.	Ano Kvalifikovaný Certifikační autorita Kvalifikovaný prostředek	Nejvyšší – celá EU	Ekvivalent tradičního podpisu v celé EU

Přehled kvalifikovaných poskytovatelů certifikačních služeb a jejich kvalifikovaných služeb

- Klíčovým pojmem – přenos důvěry
- <http://www.mvcr.cz/clanek/prehled-kvalifikovanych-poskytovatelu-certifikacnich-sluzeb-a-jejich-kvalifikovanych-sluzeb.aspx>

Důsledky – má email písemnou formu?

- **ÚS: II.ÚS 2250/14**
 - **NS: 26 Cdo 1230/2019, ze dne 22. 5. 2019**
 - písemná forma právního jednání předpokládá existenci dvou náležitostí, a to písemnosti a podpisu. Písemnost spočívá v tom, že projev vůle jednajícího subjektu zahrnuje všechny podstatné náležitosti zachycené v písemném textu listiny. Písemný projev musí být zároveň podepsán, tj. je platný až po podpisu jednající osoby
 - námitky jsou právním jednáním, pro které je zákonem vyžadována písemná forma, proto není důvodu posuzovat požadavky na zachování písemné formy u námitek odlišným způsobem, než jak je tomu u jiných právních jednání. Vzněsla-li žalobkyně Námitky e-mailem ze dne 14. 6. 2016, který nebyl opatřen elektronickým podpisem, je závěr odvolacího soudu, že nedodržela písemnou formu Námitek, v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu.
- = prostý email bez elektronického podpisu nesplňuje požadavek písemného právního jednání.**

Email jako důkaz?

- § 125 OSŘ:
 - *Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Pokud není způsob provedení důkazu předepsán, určí jej soud. → tedy i e-mail*
- Problém? Identifikace, obsah, doručení

Datové schránky

- Prostředek komunikace stát – občan
- (lze i pro občan – občan)
- Z. č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

Doručení

- Dojítím do sféry adresáta
- Problém prokázat:
 - E-mail – je doručenka? A je doručenka pravá?
 - Datová schránka – potvrzení doručenkou (údaje jsou garantovány)
 - Alternativně - z chování druhé strany, návazné e-mailové komunikace
- K doručování viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3489/2012, ze dne 6. 11. 2013

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3489/2012, ze dne 6. 11. 2013

- I. Ustanovení § 45 OSŘ stanoví nejen možné způsoby doručování, ale také (závazným způsobem) pořadí, v jakém má soud přistoupit k doručování listin. V případě, že je možné adresátu doručovat prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, soud nesmí nařídít doručení prostřednictvím doručujícího orgánu.

Každému, kdo má zpřístupněnou datovou schránku, soud doručuje rozhodnutí, předvolání a další listiny do datové schránky, aniž by adresát o takové doručení musel žádat nebo soudu sdělovat identifikátor své datové schránky. Soud zjišťuje z úřední povinnosti, zda má adresát zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku. Ten, kdo má zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku, má právo očekávat, že mu soud bude veškerá rozhodnutí, předvolání a jiné listiny doručovat v elektronické podobě do datové schránky. Tímto způsobem se nedoručuje jen tehdy, byly-li listiny doručeny při jednání nebo při jiném úkonu soudu nebo nedošlo-li k řádnému doručení listiny do datové schránky.

II. Soudu prvního stupně je proto třeba vytknout, že nerespektoval zákonem stanovené závazné pořadí pro doručování listin vyplývající z ustanovení § 45 OSŘ a § 17 zákona č. 300/2008 Sb. S názorem dovolatelky, že **toto procesní pochybení mohlo mít vliv na účinnost doručení předmětných rozhodnutí, však v projednávané věci nelze souhlasit.**

Předně, z platné právní úpravy neúčinnost takového doručení nevyplývá. Vzhledem k tomu, že dovolatelka sama nezpochybňuje, že předmětná rozhodnutí jí byla (prostřednictvím jejího zástupce) doručena, resp. že si je **její zástupce osobně převzal v provozovně provozovatele poštovních služeb, a že tedy měla možnost se s nimi seznámit** a zvolit další procesní postup, byla materiální funkce doručení, tj. možnost seznámení se s obsahem listiny v souzené věci naplněna.

směrnice o elektronickém obchodu

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu
- Cílem směrnice je umožnit fungování el. obchodu v rámci EU
 - Princip původu
 - Regulace reklamy
 - Regulace nevyžádané pošty
 - Rovnocennost el. smluv
 - odpovědnost poskytovatelů služeb

Služby informační společnosti

- v ČR provedeno do: Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti
- služba informační společnosti:
 - služba poskytovaná elektronickými prostředky
 - na individuální žádost uživatele
 - podanou elektronickými prostředky,
 - poskytovaná zpravidla za úplatu;
- služba je poskytnuta elektronickými prostředky, pokud
 - je odeslána prostřednictvím sítě elektronických komunikací a
 - vyzvednuta uživatelem z elektronického zařízení pro ukládání dat,

Odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací

- Směrnice 2000/31/ES o některých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodního styku v rámci vnitřního trhu.
- Z. č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti
- zásada země původu
- rozdílná odpovědnost prostředníků protiprávního jednání v kyberprostoru

Odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací II.

1. Pouhý přenos informací

1. přenos informací sami iniciuje
2. zvolí uživatele přenášené informace, nebo
3. zvolí nebo změní obsah přenášené informace

2. služby spočívající v automatickém meziukládání informací poskytnutých uživatelem – tzv. caching

1. a) změni obsah informace,
2. b) nevyhoví podmínkám přístupu k informaci,
3. c) nedodrží pravidla o aktualizaci informace, která jsou obecně uznávána a používána v příslušném odvětví,
4. d) překročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v příslušném odvětví s cílem získat údaje o užívání informace, nebo
5. e) ihned nepřijme opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace nebo ke znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě přenosu ze sítě odstraněna nebo k ní byl znemožněn přístup nebo soud nařídil stažení či znemožnění přístupu k této informaci

3. Služby spočívající v ukládání informací poskytnutých uživatelem

1. a) mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo
2. b) dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.

Odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací III.

- rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 3. 2011, čj. 3 Cmo 197/2010-82
 - § 5 zákona o některých službách informační společnosti k odpovědnosti organizátora internetové diskuse: internet je sice svobodné médium sloužící k rychlému a dálkovému šíření informací rozličného charakteru, avšak není svobodný natolik, aby diskuse na něm zveřejněné mohly obsahovat jakékoliv informace a výrazy. Případné zásahy spočívající v odstraňování vulgarismů a nevhodných výrazů nelze považovat za nepřipustnou cenzuru nebo omezování svobody slova, ale naopak – jde o povinnost vyplývající ze zákona o některých službách informační společnosti. Jinak řečeno – organizuje-li určitý subjekt na svých webových stránkách internetovou diskusi, musí vynaložit úsilí a prostředky k tomu, aby chat kultivoval a odstraňoval z něj průběžně výrazy způsobilé zasáhnout do dobré pověsti třetích osob. V žádném případě se nelze této odpovědnosti zprostit tím, že autorem příspěvků není organizátor a že diskutující nemohou být nijak omezováni, protože „*internet je svobodný*“

Odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací IV.

- rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 3. 2011, č. j. 3 Cmo 197/2010–82
 - Informace zjevně protiprávní (ihned)
 - Informace potenciálně protiprávní (až když se stanou zjevně protiprávními – soud)
- Rozsudek Městského soudu v Praze
 - Pokud žalobce na svých internetových stránkách založil diskusi, ve které umožňuje zveřejňování názorů a informací jednotlivými přispěvateli, nemůže se jednoduše zbavit své odpovědnosti tvrzením, že pouze poskytuje prostor pro příspěvky, ale sám nic nezveřejňuje. Je totiž patrné, že jednotliví přispěvatelé své komentáře na server dávají právě proto, aby se jejich příspěvky dostaly k široké veřejnosti, a staly se tak veřejně přístupnými, což jim žalobce umožňuje. (pozn. jde o záležitost os. Údajů)

Odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací V.

- Rozsudek ESD Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady:
 - 2000/31/ES směrnice o elektronickém obchodu
 - 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti a
 - 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví,
 - vykládané ve vzájemném spojení a s ohledem na požadavky vyplývající z ochrany příslušných základních práv, musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby byl vnitrostátním soudem ve vztahu k poskytovateli hostingových služeb vydán **příkaz zavést systém filtrování**:
 - **informací ukládaných na jeho serverech uživateli jeho služeb;**
 - **který se vztahuje na všechny tyto uživatele bez rozdílu;**
 - **preventivně;**
 - **výlučně na vlastní náklady a**
 - **bez časového omezení,**
 - způsobilý identifikovat počítačové soubory obsahující hudební, filmová nebo audiovizuální díla, k nimž navrhovatel údajně vlastní práva duševního vlastnictví, za účelem blokování zpřístupňování uvedených děl veřejnosti, pokud je jím porušováno autorské právo.

Nevyžádaná reklama

- Směrnice 2000/31/ES o určitých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodního styku v rámci vnitřního trhu
- zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti
- **obchodní sdělení** = *všechny formy sdělení, včetně reklamy a vybízení k návštěvě internetových stránek, určeného k přímé či nepřímé podpoře zboží či služeb nebo image podniku osoby, která je podnikatelem nebo vykonává regulovanou činnost*". ZIS dále stanoví, že pravidla v něm obsažená se vztahují pouze na ta sdělení, která jsou šířena elektronickými prostředky, jimiž ZIS v § 2 písm. c) rozumí zejména *"sít' elektronických komunikací, elektronická komunikační zařízení, koncová zařízení, automatické volací a komunikační systémy, telekomunikační a elektronickou poštu"*.
- není možné někomu zaslat elektronické obchodní sdělení jen proto, že jeho e-mail je někde zveřejněn. Vždy je třeba mít jeho předchozí souhlas!
- Nákup databáze získané z veřejných zdrojů tedy není v pořádku!

Odpovědnost za nevyžádané obchodní sdělení

- Rozsudek Městského soudu v Praze - č. j. 14 A 242/2018 – 29
 - Pokutovaný měl uzavřenu smlouvu s obchodním partnerem – partner měl zajišťovat propagaci služeb, rozesílal přitom NOS - důsledkem pokuta
 - K **opakovanému** šíření obchodních sdělení dojde tehdy, pokud je rozesláno více než jednou.
 - **Hromadnost** jako znak skutkové podstaty je naplněn v případě, kdy pachatel přestupku odesílá obchodní sdělení na více elektronických kontaktů.
 - výše uvedeným směrnícím o elektronickém obchodu a o soukromí a elektronických komunikacích. Na jejich základě pak konstatoval, že „za osobu, jež šíří obchodní sdělení elektronickými prostředky, nelze považovat pouze jejich přímého odesílatele, nýbrž též osobu, která jejich odeslání iniciovala, dala k němu příkaz či z něj také profitovala
- Pozor – nevyžádaná reklama nerovná se spam

Ochrana osobních údajů

- ~~Směrnice [95/46/ES](#) o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů~~
- ~~101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů~~
- **osobní údaj** = jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu,
- **citlivý údaj** = osobní údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů; citlivým údajem je také biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů,
- Klíčové otázky z pohledu člověka
 - Kdo má přístup k jeho osobním údajům
 - Co s nimi děje
 - Jak jsou uchovávány a sdíleny

Nová úprava GDPR - zásady

- zákonnost, korektnost, transparentnost
- omezení účelu
- minimalizace údajů
- přesnost
- omezení uložení
- integrita a důvěrnost
- odpovědnost

GDPR

- Adresátem jsou - velmi obecně - osoby, mající aktivity v EU bez ohledu na své sídlo
- Ochrana je zajišťována jak v kyberprostoru, tak i offline (GDPR je technologicky neutrální)
- Individuální práva
 - Právo na informace
 - Právo na přístup
 - Právo na opravu
 - Právo na výmaz (právo být zapomenut)
 - Právo na omezení
 - Právo na přenositelnost
 - právo vznést námitku
- Reportování porušení zabezpečení osobních údajů

soukromí a elektronické komunikace (cookies)

- Budoucnost:
 - Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů) – **příprava nové legislativy, která na problematiku patrně bude reagovat**
- Nyní:
 - otázka – jsou osobními údaji?
 - **Směrnice 2002/58/ES směrnice o soukromí a elektronických komunikacích čl. 5/3:** Členské státy zajistí, aby uchovávání informací nebo získávání přístupu k již uchovávaným informacím bylo v koncovém zařízení účastníka nebo uživatele povoleno pouze pod podmínkou, že dotčený účastník či uživatel poskytl svůj souhlas poté, co mu byly poskytnuty jasné a úplné informace v souladu se směrnicí 95/46/ES, mimo jiné o účelu zpracování. To nebrání technickému ukládání nebo takovému přístupu, jehož jediným účelem je provedení přenosu sdělení prostřednictvím sítě elektronických komunikací, nebo je-li to nezbytně nutné k tomu, aby mohl poskytovatel služeb informační společnosti poskytovat služby, které si účastník nebo uživatel výslovně vyžádal. **(opt-in)**
 - **Zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích § 89/3:** Každý, kdo hodlá používat nebo používá síť elektronických komunikací k ukládání údajů nebo k získávání přístupu k údajům uloženým v koncových zařízeních účastníků nebo uživatelů, je povinen tyto účastníky nebo uživatele předem prokazatelně informovat o rozsahu a účelu jejich zpracování a je povinen nabídnout jim možnost takové zpracování odmítnout. Tato povinnost neplatí pro technické ukládání nebo přístup výhradně pro potřeby přenosu zprávy prostřednictvím sítě elektronických komunikací nebo je-li to nezbytné pro potřeby poskytování služby informační společnosti, která je výslovně vyžádána účastníkem nebo uživatelem. **(Opt-out)**

Důvěrnost přenášené informace

- Zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích - § 89
- (1) Podnikatelé zajišťující veřejné komunikační sítě nebo poskytující veřejně dostupné služby elektronických komunikací jsou povinni zajistit technicky a organizačně důvěrnost zpráv a s nimi spojených provozních a lokalizačních údajů, které se přenášejí prostřednictvím jejich veřejné komunikační sítě a veřejně dostupných služeb elektronických komunikací. Zejména nepřipustí odposlech, ukládání zpráv nebo jiné druhy zachycení nebo sledování zpráv a s nimi spojených údajů osobami jinými, než jsou uživatelé, bez souhlasu dotčených uživatelů, pokud zákon nestanoví jinak. To nebrání technickému ukládání údajů, které je nezbytné pro přenos zpráv, aniž by byla dotčena zásada důvěrnosti.
- (2) Zprávou se rozumí jakákoli informace, která se vyměňuje nebo přenáší mezi konečným počtem účastníků nebo uživatelů prostřednictvím veřejně dostupné služby elektronických komunikací, s výjimkou informace přenášené jako součást veřejného rozhlasového nebo televizního vysílání sítí elektronických komunikací, nelze-li ji přiřadit k určitému účastníkovi nebo uživateli, který tuto informaci přijímá.

Cookies

- **Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 1. října 2019**
- **Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände - Verbraucherzentrale Bundesverband e.V. v. Planet49 GmbH**
- Aby se mohl internetový uživatel účastnit loterie organizované společností Planet49, byla tomuto uživateli nabídnuta dvě políčka na zaškrtnutí, které musel označit nebo naopak označení zrušit, než mohl stisknout „tlačítko účasti“. Jedno z políček na zaškrtnutí vyžadovalo na uživateli, aby souhlasil s tím, že jej bude kontaktovat řada firem s propagačními nabídkami, další políčko na zaškrtnutí vyžadovalo na uživateli souhlas s instalací cookies na jeho počítači.
- **Generální advokát:**
 - jaké jsou požadavky na informovaný souhlas, který má být udělen svobodně?
 - Existuje rozdíl mezi (pouhým) zpracováním osobních údajů a nastavením a přístupem ke cookies?
- **Browsewrap – clickwrap**

ESD C-623/17 Privacy International

- Article 1(3), Article 3 and Article 15(1) of Directive 2002/58/EC of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector (Directive on privacy and electronic communications), as amended by Directive 2009/136/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009, read in the light of Article 4(2) TEU, must be interpreted as meaning that **national legislation enabling a State authority to require providers of electronic communications services to forward traffic data and location data to the security and intelligence agencies for the purpose of safeguarding national security falls within the scope of that directive.**
- 2. Article 15(1) of Directive 2002/58, as amended by Directive 2009/136, read in the light of Article 4(2) TEU and Articles 7, 8 and 11 and Article 52(1) of the Charter of Fundamental Rights of the European Union, must be interpreted as **precluding national legislation enabling a State authority to require providers of electronic communications services to carry out the general and indiscriminate transmission of traffic data and location data to the security and intelligence agencies for the purpose of safeguarding national security.**

Písemka jako osobní údaj?

- Rozsudek ESD C-434/16, **Peter Nowak** proti **Data Protection Commissioner**
 - Článek 2 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů musí být vykládán v tom smyslu, že za takových podmínek, jako jsou podmínky ve věci v původním řízení, představují **písemné odpovědi uvedené zkoušeným** při odborné zkoušce a případné **korekturní poznámky zkoušejícího** pojící se k těmto odpovědím **osobní údaje** ve smyslu tohoto ustanovení.

Z jiného soudku...

- ESJP 365 (2017) Antović and Mirković v. Montenegro
- Dohled na prostorami učeben zasahuje do čl. 8 EÚ a jím chráněného práva na soukromí

Ochrana spotřebitele

- nerovnost postavení spotřebitele a podnikatele
- rozsáhlá informační povinnost před uzavřením smlouvy
 - osoba podnikatele
 - povaha zboží či služby
 - právo odstoupit
 - práva plynoucí z vad zboží
- povinnost potvrdit objednávku
- ochrana při uzavření smlouvy (obsah)
- ochrana po uzavření smlouvy (možnost odstoupit)
- plus povinnost uchovat tyto informace a znovu je zobrazit

Specifika smluv se spotřebitelem

- distanční smlouvy (za použití el. prostředků)
 - dodatečná informační povinnost § 1826
 - a) zda uzavřená smlouva bude u něho uložena a zda k ní umožní spotřebiteli přístup,
 - b) o jazycích, ve kterých lze smlouvu uzavřít,
 - c) o jednotlivých technických krocích vedoucích k uzavření smlouvy,
 - d) o možnostech zjištění a opravování chyb vzniklých při zadávání dat před podáním objednávky a
 - e) o kodexech chování, které jsou pro podnikatele závazné nebo které dobrovolně dodržuje a o jejich přístupnosti s využitím elektronických prostředků.
 - Před podáním objednávky musí být spotřebiteli umožněno zkontrolovat a měnit vstupní údaje, které do objednávky vložil.
- Pozor na obchodní podmínky
 - váží stejně jako smlouva
 - jednostranné změny v zásadě ne
 - zákaz překvapivých ujednání
- Pozor na MPS: Rozsudek ESD C-322/14, Jaouad El Majdoub proti CarsOnTheWeb.Deutschland GmbH,

Kryptoměny – bitcoin a další

- Z pohledu právního je lze považovat za věc
- Problematické z pohledu řešení případných problémů – jak identifikovat v případě odcizení, jak a kde řešit spor s provozovatelem peněženky apod.
- Jde však o skutečné peníze?
 - Zákonné platidlo – nikoliv
 - Platidlo de facto (smluvní platidlo) – ano

Autorské právo

- Chráněno **dílo**, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.
- Za dílo se považuje též **počítačový program**, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvozem. **Databáze**, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvozem a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují. Fotografie a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, které jsou původní ve smyslu věty první, jsou chráněny jako dílo fotografické.
- O nakládání s dílem a jeho šíření rozhoduje autor, nebo osoba, která má licenci. Licenci lze získat na základě dohody s autorem nebo ze zákona →
- § 30 odst. 1 *Za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak.*

K počítačovým programům ...

- Do práva autorského nezasahuje oprávněný uživatel rozmnoženiny počítačového programu, jestliže
- a) rozmnožuje, překládá, zpracovává, upravuje či jinak mění počítačový program, je-li to nezbytné k využití oprávněně nabyté rozmnoženiny počítačového programu, činí-li tak při zavedení a provozu počítačového programu nebo opravuje-li chyby počítačového programu,
- b) jinak rozmnožuje, překládá, zpracovává, upravuje či jinak mění počítačový program, je-li to nezbytné k využití oprávněně nabyté rozmnoženiny počítačového programu v souladu s jeho určením, není-li dohodnuto jinak,
- c) zhotoví si záložní rozmnoženinu počítačového programu, je-li nezbytná pro jeho užívání,
- d) zkoumá, studuje nebo zkouší sám nebo jím pověřená osoba funkčnost počítačového programu za účelem zjištění myšlenek a principů, na nichž je založen kterýkoli prvek počítačového programu, činí-li tak při takovém zavedení, uložení počítačového programu do paměti počítače nebo při jeho zobrazení, provozu či přenosu, k němuž je oprávněn,
- e) rozmnožuje kód nebo překládá jeho formu při rozmnožování počítačového programu nebo při jeho překladu či jiném zpracování, úpravě či jiné změně, je-li k ní oprávněn, a to samostatně nebo prostřednictvím jím pověřené osoby, jsou-li takové rozmnožování nebo překlad nezbytné k získání informací potřebných k dosažení vzájemného funkčního propojení nezávisle vytvořeného počítačového programu s jinými počítačovými programy, jestliže informace potřebné k dosažení vzájemného funkčního propojení nejsou pro takové osoby dříve jinak snadno a rychle dostupné a tato činnost se omezuje na ty části počítačového programu, které jsou potřebné k dosažení vzájemného funkčního propojení.

Trestněprávní aspekty

- § 270 - Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi
- Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,
 - vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání,
 - získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo způsobí-li tím jinému značnou škodu, nebo
 - dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.
- (3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.
- **Viz III.ÚS 1768/13 ze dne 10. 9. 2013 (sdílení odkazů)**

sdílení

- Směrnice (EU) 2016/680 — ochrana fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů policií a orgány činnými v trestním řízení a volný pohyb těchto údajů